

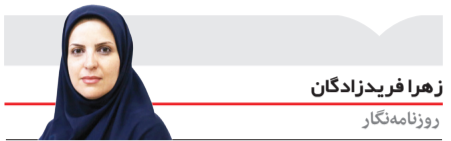
آموزش عالی سوریه، زخمی جنگ، امیدوار به آینده

بازگشت ۶۰ درصد دانشگاه‌های سوریه به وضعیت عادی

دانشگاه در دوران جنگ، نسبت به دانشگاه‌های دیگر این کشور متحمل آسیب‌های کمتری شده است. دانشگاه تشرین دارای یک ساختمان علمی بزرگ و حدود ۷۰ هزار دانشجو است که در بیش از ۲۰ دانشگاه و سه انستیتوی برتر عالی تحصیل می‌کنند. این دانشگاه‌ها و موسسات تخصصی، امکاناتی مانند بیمارستان‌های تخصصی (بیمارستان اسدو بیمارستان دانشگاه)، دانشکده پرستاری و مرکز رایانه الکترونیکی را در اختیار دانشجویان قرار داده است. دانشگاه حلب نیز از جمله دانشگاه‌های معتبر سوریه محسوب می‌شود که وابسته به دانشگاه دمشق است. این دانشگاه در سال ۲۰۰۸ رویکرد جدیدی را در نظام آموزشی خود پیاده‌سازی کرد که هدف از آن توسعه علمی و ارتقای جایگاه این دانشگاه در میان دانشگاه‌های عربی و خارجی بود، لذا دولت با مجوز کردن دانشگاه به تجهیزات پیشرفته، امکانات تخصصی و افزایش کیفیت برنامه‌های درسی تصمیم داشت تغییرات مدرنی را در این دانشگاه اعمال کند. ۲۷ دانشکده، ۱۲ موسسه فنی، هفت برنامه آموزشی باز، کتابخانه مرکزی، یک مرکز رادیو و تلویزیون و ۶ بیمارستان آموزشی مهم‌ترین امکاناتی هستند که دولت در اختیار دانشجویان این دانشگاه قرار داده است. برآورده‌ها نشان می‌دهد تا پیش از آغاز جنگ، دانشگاه حلب در مسیر درست دست‌یابی به اهداف خود قرار داشت، اما با شروع جنگ دست‌انداختن‌های متعددی مانع از رشد دانشگاه حلب شد. دانشگاه حما (حمات) ششمین دانشگاه دولتی در سوریه است که با حکم بشار اسد در سال ۲۰۱۴ تاسیس شد. دانشگاه حما در یک منطقه استراتژیک در مرکز سوریه واقع شده است. هنر، آموزش، تربیت‌بدنی، دندانپزشکی، پرستاری، دامپزشکی، اقتصاد، کشاورزی، معماری و داروسازی رشته‌هایی است که در این دانشگاه تدریس می‌شود. دانشگاه فرات نیز یکی دیگر از دانشگاه‌های دولتی سوریه است که در شهر دیرالزور واقع شده است. به اذعان نشریات محلی، این دانشگاه که در سال ۲۰۰۶ تاسیس شده، بر اساس مدرن‌ترین شیوه‌های آموزشی پایه‌گذاری شد و قرار بود برای پیشبرد تحصیلات دانشگاهی در استان‌های شرقی (دیرالزور، الحسکه، الرافقه) فعالیت کند. این دانشگاه آسیب‌های شدیدی در جریان جنگ سوریه متحمل شد. این دانشگاه شامل ۱۶ دانشکده، از جمله هشت دانشکده در دیرالزور، چهارمورد در قفه و چهارمورد در الحسکه است. براساس آمار، در سال تحصیلی ۲۰۰۶، تعداد کل دانشجویان این دانشگاه هفت هزار نفر بود.

شد. پس از آن نیز محوطه این دانشگاه بارها و بارها توسط داعش بمباران شد. آمراه‌نشان می‌دهد در آستانه درگیری‌های سال ۲۰۱۱ و آغاز جنگ در سوریه، ۳۵ هزار دانشجو در دانشگاه‌های این کشور مشغول تحصیل بودند. همچنین هشت‌هزار مدرس و استاد دانشگاه، در این دانشگاه‌ها تدریس می‌کردند، در حالی که آمار سال ۲۰۱۸ گویای آن است که اکنون دوهزار دانشجو در سوریه مشغول تحصیل هستند و بیش از صدهزار دانشجویه کشورهای دیگر مانند ترکیه و اردن پناهنده شده‌اند.

زهره فریژادگان روزنامه‌نگار

در دنیای کنونی که ماراتن علمی میان کشورهای قوت بیشتری گرفته و رقابت بر سر پیشرفت‌های علمی، هدف و معیار توسعه کشورها محسوب می‌شود، عمدتاً مسئولیت نظام آموزش عالی، به واسطه اهمیت تربیت نیروهای توانمند پیشتر از گذشته است. توسعه همه‌جانبه‌یک کشور نیاز به دانش دارد و دانش از طریق نیروهای انسانی تحصیل‌کرده در خدمت توسعه کشور قرار می‌گیرند. از این رو است که کشورهای به فراخور وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود، چشم‌اندازها و برنامه‌ریزی‌های مختلفی را برای پیشرفت نظام آموزش عالی و پرورش نیروهای تخیه‌تدوین می‌کنند. در این میان بروز برخی حوادث و اتفاقات در یک کشور می‌تواند نظام آموزش عالی را همسوی سایر حوزه‌ها دچار آسیب کند. در این گزارش قصد داریم وضعیت آموزش عالی در کشورهای سوریه را مورد ارزیابی قرار دهیم و از آنجا که سوریه از سال ۲۰۱۱ با جنگ‌های داخلی و درگیری‌های پیاپی مواجه بوده، لذا روند آموزشی این کشور تحولات قابل توجهی را پشت‌سر گذاشته است. شاید برای مردم سوریه که از نزدیک با اتفاقات رخ داده در این کشور در ارتباط بوده‌اند، مقیاس ویرانی‌ها و آسیب‌هایی که به بخش‌های مختلف کشور وارد شده، ملموس تر باشد. کشته و زخمی‌شدن صدها هزار نفر از مردم این کشور، آوارگی و پناهنده‌گی بسیاری از خانوارها، بروز بحران‌های اقتصادی، تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها و گرختن معلمان و اساتید و دانشجویان به‌خارج از مرزهای این کشور و به‌طور کلی خروج کشور از ریل توسعه، طبیعتاً پیامدهای ناگواری را از جمله عدم پیشرفت آموزش عالی به‌همراه داشته است.

نظام آموزش عالی سوریه پیش از جنگ

یکی از پیامدهای وخیم جنگ داخلی سوریه وضعیت بی‌عزت دانشگاه‌های این کشور است. البته ناگفته نماند که وضعیت دانشگاه‌های سوریه، حتی قبل از این جنگ نیز بدون مشکل نبود، تا جایی که طبق آمار تا پیش از جنگ، حدود پنج میلیون شهروند سوری از جمله بسیاری از اساتید، دانشجویان و افراد مایل به تحصیل را مجبور به ترک کشور کرد. با وجود این گفته می‌شود سوریه تا پیش از جنگ، از جامع‌ترین و قدیمی‌ترین نظام آموزشی در بین کشورهای عربی برخوردار بوده است. پس از تاسیس دولت سوریه در سال ۱۹۴۶، تنها یک دانشگاه، آن هم در پایتخت سوریه یعنی دمشق با نام «دانشگاه دمشق» وجود داشت که در سال ۱۹۲۳ تاسیس شده بود. در سال ۱۹۵۸ یک دانشگاه در شهر حلب و پس از آن در دهه ۱۹۷۰ دودانشگاه دیگر در لاذقیه و حمص با هدف تحکیم رژیم حزب بعث به‌رهبری حافظ اسد تاسیس شدند. پس از درگذشت حافظ اسد و شروع زمامداری پسرش، بشار اسد، سه دانشگاه دولتی دیگر و ۲۰ دانشگاه خصوصی نیز در سوریه افتتاح شد. تاسیس دانشگاه‌های خصوصی در این کشور موجب شد بار آموزشی تا حد زیادی از روی دانشگاه‌های دولتی برداشته شود. هرچند هزینه‌بر بوده دانشگاه‌های خصوصی نسبت به تحصیل در دانشگاه‌های دولتی چندین برابر بود و افسار کمتری توانایی تحصیل در دانشگاه‌های خصوصی را داشتند، اما با وجود این، تاسیس دانشگاه‌های خصوصی گامی در جهت ارتقای نظام آموزشی این کشور بود. به اذعان کارشناسان، در آن زمان (تا پیش از سال ۲۰۱۱) نظام آموزش عالی سوریه یک نظام آموزشی با روش‌های تدریس و برنامه‌های درسی قدیمی بود که همواره مورد انتقاد قرار داشت و اساتیدی که تحصیل در خارج

از کشور، به‌ویژه کشورهای اروپایی و آمریکایی را تجربه کردند، این نظام آموزشی را ناکارآمد می‌دانستند. یکی از نقدهای وارده به سبک آموزشی دانشگاه‌های سوریه این بود که تدریس تئوری و نظری و مبتنی بر حفظیات از روی کتاب، در اولویت قرار داشت. همچنین تبادل نظر آزاد و مشارکت در گفت‌وگو میان اساتید و دانشجویان جایگاه چندانی در دانشگاه نداشت. حقوق ناچیزی که اساتید در دانشگاه‌های دولتی دریافت می‌کردند، انگیزه‌ای برای تدریس به روش‌های مدرن و مشارکت دادن دانشجویان در بحث‌های کلاسی را برای اساتید باقی نمی‌گذاشت. در واقع اکثر قریب به اتفاق اساتدان دانشگاه‌های دولتی، علاوه بر تدریس در دانشگاه، شغل دوم دیگری نیز داشتند و ترجیح می‌دادند با حضور در کلاس‌های دانشگاهی و تدریس از روی کتاب، اندک حقوق پرداختی از دانشگاه را دریافت کنند. در این میان، تأثیر اتفاقات سیاسی بر روند فعالیت دانشگاه‌ها و نظام آموزش عالی سوریه بسیار زیاد بود و به عبارتی مانع از حرکت درست دانشگاه‌ها در جهت تحقیق و پژوهش و انجام فعالیت‌های دانشجویی می‌شد.

جنگ و آموزش عالی در سوریه

این روایت ادامه داشت تا اینکه در سال ۲۰۱۱ جنگ داخلی سوریه آغاز شد. به دنبال شدت گرفتن درگیری‌ها در این کشور، تعداد قابل توجهی از دانشگاه‌های خصوصی تعطیل شد. دانشجویان و اساتید دانشگاه‌های دولتی نیز با حضور در دانشگاه منصرف شدند یا به شهرها و کشورهای دیگر گریختند. باطلانی شدن جنگ، مطبوعات محلی سوریه در این زمینه نوشتند: «سال‌ها جنگ به‌طور کلی منجر به فرسایش شدید در دانشگاه‌های سوریه شده است. تعداد دانشجویان به میزان قابل توجهی کاهش یافته است و یک‌پنجم کادر آموزش عالی سوریه کشور را ترک کرده‌اند. در دو سال ابتدایی جنگ هزار و ۶۲۹ دانش آموز و بیش از صدها دانشجو در حملات و یورش‌ها کشته شدند. نکته قابل توجه این است که در جنگ داخلی سوریه، بسیاری از دانشگاه‌های جنبه‌ها و اورموردی تحت آتش مستقیم قرار گرفتند. به عنوان مثال، علاوه بر دانشگاه حلب، که شاهد نبردهای شدیدی بود، هنگام درگیری در این شهر بین نیروهای دولتی و خیزش‌های ارتش آزاد سوریه، دانشگاه دولتی فرات در شهر دیرالزور در شرق سوریه نیز متحمل خسارات شدیدی

صدتلی‌های دانشگاه‌ها را برپه کرده‌اند. براساس برآوردهای انجام‌شده ۵۳ درصد از موسسات آموزشی استان‌های حلب، ادلب، الرقه و دیرالزور در جریان جنگ سوریه آسیب دیده و ۱۰ درصد آنها به‌طور کلی ویران شده‌اند، اما گفته می‌شود در حال حاضر ۶۰ درصد از موسسات آموزشی سوریه اعم از مدارس و دانشگاه‌ها همچنان به فعالیت خود ادامه می‌دهند.

سوریه دارای ۶ دانشگاه دولتی در استان‌های حلب، حمص، لاذقیه، طرطوس، دیرالزور، حماه و دو دانشگاه در دمشق است. همچنین ۲۴ دانشگاه خصوصی، چهار انستیتوی تحصیلات تکمیلی و پنج دانشکده صنعتی دارد. در سال ۱۹۰۱ تاسیس دفتر دانشکده پزشکی در دمشق تصویب شد. این مدرسه که اولین هسته دانشگاه دمشق بود، در سال ۱۹۰۳ افتتاح شد و شامل رشته‌های پزشکی و داروسازی بود که در زبان ترکی آموزش داده می‌شد. در سال ۱۹۱۳ یک دانشکده حقوق در بیروت افتتاح شد که بیشتر اساتید آن عرب‌زبان بودند و دروس را به زبان عربی تدریس می‌کردند. یک سال بعد یعنی در سال ۱۹۱۴ این دانشکده به دمشق منتقل شد. به این ترتیب هسته اولیه دانشگاه دمشق با شکل‌گیری انستیتو پزشکی و یک دانشکده حقوق در سال ۱۹۱۹ پایه‌گذاری شد. دانشگاه دمشق، اولین و بزرگ‌ترین دانشگاه دولتی سوریه است که آن را مادر دانشگاه‌های سوریه می‌نامند. از آغاز سال ۱۹۴۶ این دانشگاه با تاسیس کالج‌ها و موسسات عالی دیگری گسترش پیدا کرد و رشته‌رفته در کنار دانشکده پزشکی و حقوق، دانشکده علوم، هنر، پژوهشکده عالی معلمان و دانشکده مهندسی شکل گرفت. در سال ۱۹۵۸، قانون جدیدی برای ساماندهی دانشگاه‌ها در مناطق شمالی و جنوبی سوریه، به نام قانون اصلاح دانشگاه‌ها صادر شد و به این ترتیب دانشگاه دمشق به‌عنوان یک دانشگاه مادر شکل گرفت. پس از آن در سال ۱۹۵۹ دولت دانشگاه دیگری در منطقه شمالی سوریه به نام دانشگاه حلب تاسیس کرد که دانشگاه‌های متعددی شامل دانشکده هنر، حقوق، علوم، پزشکی، دندانپزشکی، مهندسی، آموزش و شریعت داشت. دانشگاه حلب به سرعت رشد کرد و تعداد دانشجویان دانشگاه و اعضای هیات علمی آن افزایش یافت. مضاف بر اینکه همکاری دو دانشگاه حلب و دمشق بیشتر شد و تعداد دانشگاه‌های دولتی نیز افزایش یافت. دانشگاه تشرین در شهر لاذقیه یکی دیگر از دانشگاه‌های دولتی سوریه است. این

در حالی که در این کشور است که موجب شده جایگاه علمی دانشگاه‌های سوریه در سطح جهانی به شدت تنزل پیدا کند. رتبه دانشگاه‌های سوریه در سال ۲۰۱۸ با چهار هزار رتبه پایین‌تر در رتبه‌بندی‌های جهانی قرار گرفت. تا پیش از شروع جنگ، دانشگاه دمشق به‌عنوان یک دانشگاه قدیمی و سطح‌یک در منطقه و حتی در رتبه‌بندی‌های جهانی مطرح بود.

آموزش دانشجویان سوری در دانشگاه آزاد اسلامی

اسفندماه سال ۹۷ وزیر آموزش عالی سوریه میزبان دکتر طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی بود. وی در این دیدار از آمادگی سوریه برای ایجاد مراکز پژوهشی مشترک با دانشگاه آزاد اسلامی خبر داد. بسام بشیر ابراهیم با تشکر از بورس‌های اعطای شده از طرف جمهوری اسلامی ایران به دانشجویان سوری در رشته‌های فنی و مهندسی اظهار امیدواری کرد با هم‌توانی دانشجویان سوری اختصاص داده شود. در اردیبهشت‌ماه سال ۹۸ نیز تفاهت‌نامه‌ای با محوریت همکاری علمی و تبادل استاد و دانشجو بین دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران و دانشگاه الشام سوریه منعقد شد تا براساس آن بخشی از تربیت دانشجویان آینده‌ساز سوریه توسط دانشگاه آزاد اسلامی انجام شود.

کشف آنژیومی که طول عمر انسان را افزایش می‌دهد

به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از نیواپلس، تحقیق جدید پژوهشگران انستیتو KAIST در کره جنوبی چشم‌اندازی نوین به گذرگاه انرژی سلول می‌کند که به عمر طولانی‌تر مرتبط هستند. این تحقیق که روی سلول‌های انسانی و کرم‌های گرد (roundworm) انجام‌شده، نویدبخش توسعه روش‌های درمانی ضدپیری است که می‌توانند با فعال کردن گذرگاه‌های مذکور عمر افراد را طولانی‌تر کنند. به گفته این محققان AMPK نوعی آنزیم است که به عنوان سوئیچ اصلی متابولیسم بدن عمل می‌کند. این آنزیم در حقیقت یک پروتئین جادویی توصیف شده که تأثیرات سودمندی بر سلامتی دارد و می‌تواند به بهبود سلامت قلب با افزایش طول عمر منجر شود. AMPK در واکنش به سطح اندک انرژی سلولی و بیشتر اوقات هنگام ورزش کردن یا دوره‌های کاهش مصرف کالری فعال می‌شود. پژوهش‌های متعددی نیز نشان داده‌اند این آنزیم در مدل‌های حیوانی به افزایش قابل توجه طول عمر منجر می‌شود. در همین راستا تحقیق پژوهشگران انستیتو KAIST روی گذرگاه‌های انرژی سلولی بر نوع خاصی کرم‌های گرد به نام C.elegans برای بررسی‌ها درباره طول عمر متمرکز بود. محققان طی این پژوهش متوجه شدند آنژیومی به نام ۱-VRK در کنار AMPK فرایندهای انرژی سلولی را تنظیم می‌کند.

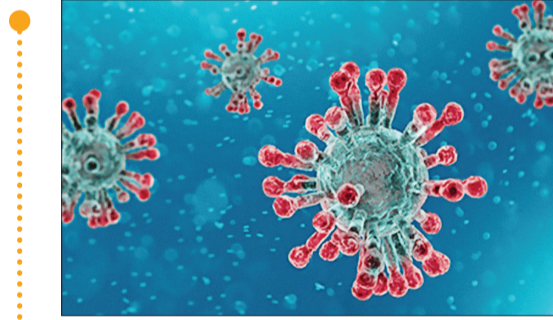
انجام مراحل بعدی آزمایش بالینی واکسن کرونا «آکسفورد» در هند

به گزارش ایسنا به نقل از هندوتایم، در حال حاضر، فاز دوم و سوم آزمایش بالینی واکسن کرونای دانشگاه آکسفورد در انگلیس، فاز سوم در برزیل و فاز اول و دوم آزمایشات بالینی در آفریقای جنوبی در حال انجام است. هندی‌ها هم در این عرصه پیشی گرفته و سازمان کنترل داروی هند (DCG) به موسسه «سرورم» (Serum) این کشور مجوز داد تا مرحله دوم و سوم آزمایش بالینی واکسن کرونای دانشگاه آکسفورد که در هند «کووی‌شیلد» (Covishield) نام‌گذاری شده است، انجام شود. یک مقام ارشد وزارت بهداشت هند گفت: «این شرکت باید قبل از آزمایش بالینی مرحله سوم، اطلاعات ایمنی که توسط هیات نظارت بر ایمنی داده‌ها (DSMB) ارزیابی شده است را به «سازمان مرکزی کنترل استاندارد دارو» (CDSCO) ارائه دهد. طبق طرح مورد مطالعه، هر فرد به مدت ۴ هفته جدا، دو دوز از واکسن را دریافت خواهد کرد. (یک دوز در روز اول و دوز دوم در روز بیست‌ونهم) پس از آن ایمنی واکسن در فواصل از پیش تعیین شده ارزیابی می‌شود. ۱۶۰۰ نفر در سنین بالای ۱۸ سال در ۱۷ محل حضور خواهند یافت تا آزمایش این مرحله واکسن نیز روی آنها انجام شود. هزینه هر دوز این واکسن کمتر از ۱۰۰۰ روپیه (حدود ۱۳ دلار) خواهد شد و اگر همه چیز خوب پیش برود، این موسسه می‌تواند تولید انبوه واکسن را تا ماه نوامبر (آبان) شروع کند.»

شناسایی یک درمان احتمالی برای کووید-۱۹

به گزارش ایسنا به نقل از مدیکال اکسپرس، «یونجونگ کیم» (Yunjong Kim) و «کیئونگ اوکی کی سی چانگ» (Kyong-Oki "Chang") ویروس‌شناسان دانشکده دامپزشکی دانشگاه ایالتی کانزاس در مطالعه اخیرشان از یک روش درمانی احتمالی برای کووید-۱۹ خبر داده‌اند. کروناویروس‌های بیماری‌زا یک تهدید جدی برای سلامت مردم سراسر جهان محسوب می‌شوند و از آنجا می‌توان به «کروناویروس سندرم حاد تنفسی» (SARS-CoV) «کروناویروس مرس» (MERS-CoV) و کروناویروس سندرم حاد تنفسی 2 (SARS-CoV-2) ویروس‌هایی که باعث بیماری کووید-۱۹ می‌شود و چندین ماه است در کل جهان شیوع پیدا کرده است، اشاره کرد. این مطالعه که با عنوان «مهارکننده‌های پروتئاز شبه C3 مانع از تکثیر کروناویروس در شرایط درون‌کشتگاهی و سبب بهبود حال موش‌های آلوده به کروناویروس مرس می‌شوند» روز گذشته در مجله Science Translational Medicine منتشر شد و نشان می‌دهد که چگونه مهارکننده‌های پروتئاز مولکول کوچک قدرت خاصی در برابر کروناویروس انسان دارند. این «پروتئاز شبه‌سی ۳» کروناویروس، اهداف درمانی قدرتمندی هستند زیرا نقش مهمی در تکثیر کروناویروس دارند. چانگ، استاد طب تشخیصی و پاتوبیولوژی گفت: «پیشرفت در توسعه واکسن و درمان کووید-۱۹ بزرگ‌ترین هدف در حال حاضر دانشمندان جهان است و پیدا کردن درمان این بیماری واقعاً مهم است.»

مهندسی ترکیبات ضدویروس برای درمان کووید-۱۹

به گزارش ایسنا و به نقل از وب‌سایت رسمی انجمن پیشبرد علوم آمریکا، گروهی از دانشمندان، گونه‌هایی از ترکیبات ضدویروس را مهندسی کرده‌اند تا بتوانند به از بین بردن کروناویروس کمک کنند. این ترکیبات طی آزمایش‌های انجام شده، ویروس‌هایی را که در سلول‌های راه هوایی انسان وجود دارند، خنثی کردند و توانستند موش‌های مبتلا به ویروس کشنده عامل بیماری «مرس» (MERS) را نجات دهند. فعالیت گسترده این ترکیبات جدید نشان می‌دهد که می‌توان از آنها برای درمان عفونت‌های ناشی از کروناویروس استفاده کرد که در حال حاضر هیچ واکسن یا درمان تایید شده‌ای برای آنها وجود ندارد. گسترش کروناویروس، یک خطر جدی برای سلامتی و ایمنی جهانی به‌شمار می‌رود و به یکی از خطرناک‌ترین بیماری‌های همه‌گیر در این دوره تبدیل شده است. «آثری راثنایاک» (Athri Rathnayake)، سرپرست این پروژه و همکارانش در پروژه پیشین خود، مجموعه‌ای از ترکیبات ضدویروسی موسوم به C-like protease3 را ابداع کردند که آنزیم ضروری برای تکثیر کروناویروس را هدف قرار می‌دهند. آنها در این پژوهش جدید نشان دادند که یکی از این ترکیبات موسوم به «6e»، فعالیت قابل توجهی در برابر کروناویروس دارد و تکثیر ویروس را مهار می‌کند.